

J. Emler:

Starý Nymburk.

Poslední měsíce byly bohaty debatami o znovuzřízení nebo toliko zachování hradeb nymburských.

Jedna okolnost je při tom při všem velice významna a každého, kdo zná osudy českých památek, naplní srdečnou radostí, že se české město začalo starati o stavební minulost a že Nymburk není v řadě daleko za prvním. Nymburští mají zcela nevšední smysl pro tradici svých rodů a nyní i pro neporušenost zdí, ve kterých rostli. Konečně mají i velmi čilý a podnikavý musejní spolek a ten, tuším, dal popud, aby hradbám věnována byla pozornost. Tato péče o památky je záslužna. —

Jedna část hradeb na východní straně byla tedy úplně již renovována. Tu však přišel boj o stanoviska. Je nade vše jisto, že cihlové hradby jsou v ústrojí, jakým je opatřila šest století, malebné a poetické, jako snad ne druhé v Čechách. Parkány pod nimi jsou teď z jara kouzelnými zahrádkami zvláštního, nečekaného půvabu a zadíváte-li se za ranního slunce někde nad rybárnou na růže u paty městských zdí, nedovedete se s pohledem rozloučit. Dívají se ty zdi tak měkce k ostrovu přes Labe ...

*

Zvrásčily se, sehnuly a čas je shroutil... V té linii zjevu je veliká část jejich ceny a o tu běží, aby neztratily rozkošných květných parkánů. Aby neprestaly býti oporou svým porostům ani nemusily oželeti své nálado-
vosti. Nymburským jistě také na tom záleží. Při pohledu s ostrova podá-
vají hrady ještě jedno hledisko: Nynější jich pokles od zachované hra-
dební věže děkanské směrem k »Plevnu« dáva kostelu vyrůstati v krásné
dominantě tím úchvatnější, že při ní okna chrámová i severní průhledem
přicházejí k zrakovému účinu. Pro případ všech úprav hradeb je nevy-
hnutelno výškově bráti zvláštní zřetel k dojmu kostela.

Hradební partie při řece nejsou jediné. U bývalé svatojiřské brány
na malých valech zbytek věže v hustém stromoví a co chvíli partie zdí,
sem tam prakticky využitých, jsou neméně milé a právě tak zajímavé
jako protější řada domů, jejichž průčelí v zahnuté táhlé linii tvoří obraz
tak nezvykle rázovitý a celistvý. K pozoruhodnostem starého Nymburka
náleží i »fortna« vedle »Plevna«, dnes asi už nejstarší profánní budovy
nymburské, která před nemnoha lety přestala býti pivovarem. Není to
z hradební poříční části partie nejméně malebná, tím méně, že svými
krakorcí a zbytkem točitého schodiště na straně vodní a svými starožit-
nými okny a střílnami proti domkům u kostela prozrazuje své někdejší
určení. Ostatně i tu v okolí kostela, tak unášejícího zjevem, stavební
formou i detaily, ráz někdejšího města dobře zachován a s ním na ko-
stelním prostranství i obrysy bývalého hřbitova. Prostranství od býv. pošty
přes děkanství směrem k pořadí severnímu zdá se mi docela zajímavým
svoji uzavřeností a silhouetou několika střech. Bylo by škoda při budou-
cích stavbách nebo úpravách měniti jakkoli stavební čáru nynější a do-
voliti jí ústup. Až na náměstí stará radnice z doby renaissance — ny-
nější soud — bez rekonstrukce sice, ale použitím zakrytých dosud živiů
nebo jen zneužitých součástí, jež tu jsou, ukáže zbylé, ale markantní
rasy své bývalé tvářnosti, bude Nymburk s tím vším, co mimo to si za-
choval přes toliké strasti a požáry, jedním z nejzajímavějších měst,
která svým charakterem vábí k návštěvě. Se ctihodnými památkami je
krásné i přírodou, které obec pečlivým ošetřováním osvěžujícími zátiší
a promenád Ostrova po dlouhá léta štědře a s porozuměním napomáhala.
Nesmí se při tom zapomenouti na obranu rady městské proti těžkým
právkům labské kanalisace, jež chtěla se pustiti právě prostředkem
ostrova Topolu a tím přerušiti krásný jeho komplex. Na konec přece se
uhnula před odporem města, ale veliký lán oblíbeného sadu přece pohltí.
Utrpí tím asi i pohled na největší část hradeb, onu, o níž nejvíce běží;
proto je nutno věnovati zdem tolik pozornosti a musejní spolek spolu
s radou městskou nebude mítí o nic menší zásluhu, kdyby hrady
další jen zabezpečil a před dalším zvetšením zajistil. Ostatně i to, že
vzbudil zájem pro zdi nejen svého starožitného města, ale patrně i jiných,
která na ně zapomínala — není úspěchem posledním.

Ze schůzí domácí rady.

Prvním předmětem jednání dne 30. dubna po schválení protokolu schůze
minulé bylo faktum, že počátkem parcelace Klamovky přikročeno bylo
k jejímu nenáhlému zničení. Jakmile opatřen bude materiál k akci, klub zakročí.

Sděleno, že městská věž »K ropáčka« v Hradci Králové má býti zbo-
řena, a usneseno dopsati starostovi města, Dru Ulrichovi, aby se zasadil o záchranu
věže.

Při krátké debatě o přeměně zdi ohradní zahrady Odkolkovy vysloveno politování, že nezachována bývalá její uliční linie a tím plocha sádku zmenšena. — Přečteno sdělení o osudu zámku v Jindřichově Hradci, kde začínají se zdi v staré části hradu trhati a klenutí sesouvali, a usneseno na věc upozorniti povolané instance.

K záchraně Strakova paláce vydána bude klubem brožura, jejímž obsahem bude vše, co domácí rada na obranu paláce publikovala, a texty petic sem spadajících. Brožura vylisována bude asi v 700 ex.

Připomenuto, že rada m. povolila značnější obnos na obnovu severního portálu Týnského. Postup zahájen bude očištěním a odlitím jednotlivých částí, a pak teprve komise rozhodne o dalších krocích.

Obci Smíchovské podán bude nový návrh na úpravu okolí pavillonu v botanické zahradě, vypracovaný archt. J. Chocholem, když obec návrh Janákových (loni námi publikovaný) bez dalšího zamítla.

Čten přispis soukromý, jimž se žádá, aby klub působil na vhodné, co do rázu Prahy, ale brzké zřízení zoologické zahrady. Vzhledem ke dřívější petiční činnosti klubu v této otázkě usneseno vyčkati výsledku konkursu na úpravu Vyšehradu, potom však zároveň zabývatí se touto věcí ve spojení se snahami po zachování zahrad pod Karlovem (hl. Folimanky).

Oznámeno, že běží v budoucnosti o prodej jednoho z nejkrásnějších pražských paláců konsorciu finančníků k účelům spekulacním. D. r. věc vyšetří a je-li zpráva podstatná, s veřejností sdělí.

Vůči pokračující stavbě nábreží podskalského usneseno znovu podati rozklad, aby zachován byl pohled na Emausy a aby neobyčejně monotonní linie domů od Zofina až k Vyšehradu přerušena byla větším parkem. Při tom budtež zrekapitulovány všechny protesty co do výskového a pohledového řešení.

K tomu pak podán p. arch. Müllerem ještě zvláštní návrh, aby po chybách, které se staly při řešení vyústění mostů — na př. Palackého nebo cis. Františka na straně malostranské — bylo žádáno: vystřici se těchto chyb alespoň pro nové mosty a pamatovati na architektonické, pohledové i výskové řešení při jejich vynutění.

Schválen návrh podmínek pro soutěž na nejlepší fotografické snímky ze »staré Prahy«, jenž dodán bude čes. klubem fotografů amatérů k dobrému zdání.

Vzato na vědomí, že 2. místopředseda J. Emler měl 26. dubna přednášku »o staré Praze« v »Sokole« Žižkovském a dne 28. dubna »o Praze rokokové« v »Sokole« staroměstském.

Zbořením ulice Platnéřské a Kaprové bude ještě zhoršen nepříznivý poměr malých a levných bytů na Starém Městě. D. r. bude věc míti v patrnosti.

Ve schůzi dne 7. května referováno pp. obcemi staršími, pokud d. r. má čest čítati je mezi své členy, o oněch posledních usneseních sboru obecních starších, jež týkala se záležitostí »staré Prahy«.

Průlom »u Klíčů« proveden bude dle původního návrhu Balsánkova, s nímž stejnou podstatu měly petice klubu.

V téže schůzi sboru navrženo, aby mičovna v Král. zahradě byla důstojně obnovena a přístupnou učiněna; doporučeno odstraniti rumiště u jižního portálu kostela sv. Jiří na Hradčanech — po případě nákladem obce; rozhodnuto, aby nynější velché tympanon severního portálu týnského bylo nahrazeno kopií bronzovou; také má brzy přikročeno býti k opravě Michnova letohrádku, t. zv. »Ameriky«.

P. arch. Müller informoval se o vyústění nových mostů — rudolfinského a asanačního — a sděluje, že věc bude dosti dobře řešena a že zajištěny u obou mostů pěkné prospekty. Současně poukazuje k významu vyschlé opuky ze zbořeníšť asanačních, jež hodí se velmi dobře k opravám zdí (jako na př. se stalo při kostele sv. Martina), a navrhuje, aby i pro jiné podobné případy, kdy dojem celku trpí čerstvým materiálem, byla opuka taková rezervována. Týmž panem obcemi staršími navrženo pro lepší a pohodlnější informaci cizinců pořídití dobré situační plánky jednotlivých okrsků města a umístiti je s nejlepšími vybranými pohledy z městských obvodů těch na význačných místech (na př. ve vestibulu radnice, v Král. hradě, v Pražské bráně, v Mostecké věži). Usneseno věc co nejdříve provéstí a pokusiti se, budou-li plány do té chvíle hotovy, vystaviti ukázky těchto tableaux již na hospodářské výstavě.

V sousedství se Svazem okrašlovacích spolků vystaví totiž klub sbírku fotografií ze »staré Prahy«, tiskopisy spolkové a časopis. (Vskutku také ve dnech svatojanských v ústřední síni průmyslového paláce vyvěšeno bylo na 30 velikých zasklených fotografiích ze klubovní »sbírky Eckertovy« — pod souborným názvem »Praha sbořená«. Expositice obratně spořádaná budila přes nenápadné umístění cílou pozornost.)

Učiněno rozhodnutí, aby městská rada opět, jako již před 30 lety, byla požádána: až dojde na úpravu terénu na Vyšehradě, předsevzítí vykopávky se zřetelem k někdejší povaze Vyšehradu a vyslati k nim stálého kompetentního znalce.

Zároveň přijat návrh na petici k radě městské, aby nebyly zastavovány svahy našich strání činžáky (jako se stalo pod Petřínem na Újezdě). V době vhodné bude nutno usilovati o to, aby osazení jižního svahu Bílé Hory dalo se jen rodinnými domky.

Schůzi dne 14. května bylo oznámeno příspěvem Č. klubu fotografií amatérů, že ochotně přijímá spolupůsobení v jury fotografické soutěže »Staré Prahy« a deleguje do ní pana účetního Fr. Dvořáka, redaktora Fotografického Obzoru.

Usneseno poděkovati Krasoumné jednotě za její účast při výstavě »Krásné Prahy« a za ukončení účtů.

Společnost přátel starozitnosti sdělila příspěvem, že k naší žádosti za jmenování delegátů do přípravného komitétu pro sjezd na ochranu památek, jak k němu mpř. J. Emlerem ve Spol. př. s. č. byl dán popud, vyslala ochotně z výboru pp. starostu Jana Heraina, jednatele A. B. Černého a Fr. Zumana, a z členů p. ass. Zd. Wirtha. Z domácí rady Klubu »Za Starou Prahu« vyslání pp. starosta prof. arch. Jan Koula, dv. r. Dr. Jar. Goll, Dr. Luboš Jeřábek a J. Emler. —

Sděleno, že brožura o paláci hrab. Straky je vysázena, a povolen náklad na clichés.

Utvořeno komitě pro fotografování zajímavých nebo ohrožených partií ze Staré Prahy a povolen náklad na úhradu výloh s tím spojených. Fotografování bude se dít systematicky, aby pořídil se fotografický soupis Prahy. Do komise vyslání pp. Jar. Streltí, Jan Konůpek, Zd. Wirth a J. Emler.

Knihovnickovi schváleno pořízení nezbytně nové skříně, aby archiv mohl býti volněji umístěn.

Schůze dne 21. května přijala na vědomí referát jednatelův o expositci Klubu na výstavě hospodářské. Náklady schváleny. K účelu okrskových tableaux výše zmíněných věnovala firma K. Bellmanna velmi nezištně 80 pohlednic.

Usneseno soupisnou komisí upozorňovati na chystaná boření domů, aby i soupisná komise mohla včas fotografovati, na čem jí záleží. Tak upozorněno na př., že nebyl pro ni prý fotografován barokní domek na rohu Myslíkovy ulice a Zbořence, nedávno zbořený. Dodatkem k tomu a v pokračování usnesení schůze minulě uznáno vhodným k fotografiím starých zmizelých památek pořizovati protějšky nynějšího stavu.

Schváleno, aby podniknuty byly kroky, aby opravena byla střecha pavillonu v botan. zahradě smíchovské, jež je velice chatrná. —

Bývalý předseda a dosud člen domácí rady klubu, prof. Dr. Jaroslav Goll slavil tyto dny jubileum 60 let! Byl vzdálen z Prahy, v Paříži, ale přece jistě záležaly k němu časopisecké ohlasy srdečných ovací přátel a čitelů. Goll má mnoho vztahů k českému životu a proto bylo tolik zájmu v různých vrstvách společenských. I klub připomínal si s úctou a vděčností jeho lásku ku Praze a účastenství na všech podnikcích, které Prahu chránily, jeho vzorné a taktní vedení domácí rady, s nímž se pojily pevný úsudek a veliký přehled v otázce zachování památek vůbec. Jméno Gollovo jako jinde i v klubu znamená program a charakternost názorů a toto jméno zachovati i dále v seznamu členů domácí rady je jistě velkým přáním celého členstva.

V.

Ke zprávě »O Svatovítské věži« v č. 6. t. roč. dovoluji si připojiti poznámku, pokud se týče oprava.* — Pan stavitel chrámu Kamil Hilbert nevyjádřil se o mém návrhu, aby dojem věže byl sesílen posunutím nynější helmy o 8 m do výše na původní poměr, nijak určitě, tím méně tento návrh vyvrátil. Vyjádřil pouze pochybnost, v jakém slohu by se toto nastavení provedlo, a že by sám cizího návrhu neprováděl, tak jako nebude prováděti návrhu Mockrova; řekl však, že jest

*) Došlo až po závěrce čísla 7.

ochoten, až dojde k modelům a dodám-li k tomu výkresy, také tento návrh v sádrovém modelu zkoušit. Toto jeho vyjádření dostačilo mi, abych od další debaty upustil, zvláště když bude otázka řešena teprve v sedmi letech.

Bohumil Hübschmann.

Pražské hradební pozemky. Inženýr Ot. Materna podává v Architektonickém obzoru (V. č. 5.) studii o získání pražských pozemků hradebních a starých objektů c. k. vojenského eráru. Dotýká se také popudu býv. »Umělecké komise«, jež r. 1898 žádala sněm o usnesení, »aby vláda byla vyzvána, by se přičinila o bezplatné přenechání zbytků hradeb obci pražské«. Autor shledává ve »Zbrojnici« a plochách přilehlých nejlepší umístění moderní galerie umění. Na konec podává návrh postupu při prodeji pozemků hradebních podle skupin.

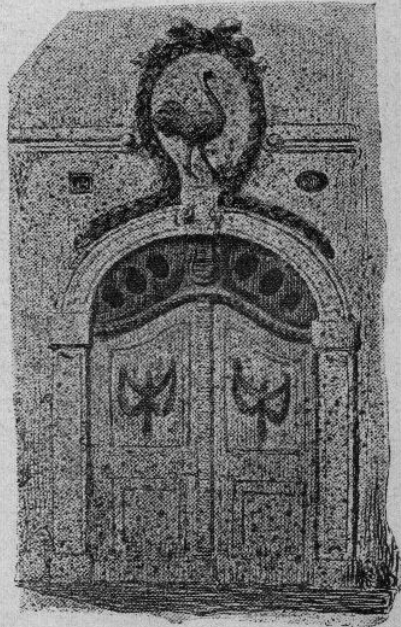
Při léto zprávě o článku Maternově nemohu opominouti, abych pro úplnost neupozornil na důkladný historický článek o pražských hradebách, který již v jednom z prvních ročníků Zpráv spolku architektů a inženýrů uveřejnil roudnický archivář Max Dvořák.

Prohlídka chrámu týnského, aby zjištěn byl jeho stavební stav, jenž daleko není nejlepší, bude po návrhu obec. staršího p. Hodka předsevzata odborníky městem dožadánými.

Zahrada u svatováclavské lázně v nynější bujnosti a vyspělosti je skutečnou oasou v monotonních blocích okolí ulice Jenštejnské a Václavské. Mohutné stromy vyhnaly své rozložitě koruny až do výše posledních pater sousedních činžáků, které se tím staly i ve dvorních křídlech zcela příjemnými sídlišti se svěžím vzduchem a půvabnými výhledy do zahradního záliší, jež má historii tak památnou. Keře černého bezu právě nedávno svým květem zvyšovaly dojem zahrady zcela ukryté v nádvořích bloku, zpola oživující ulici Trojanovu. Žel, že už jen dočasně — neboť veškerý tento zahradní komplex stane se asi obětí novostavby chemického ústavu. Podle starých zkušeností budou všechny stromy napřed vykáceny a pak teprve, až bude budova hotova, uvidíme, že zničili je i tam, kde projektovali pustý dvůr, jehož dekoraci by byly dobře obstaraly. — e —

Portál domu »u Pstrosů«, čp. 197 na Nov. Městě, jehož vyobrazení tuto přinášíme, zmizel z obrazu ulice Pstrossovy současně s polovinou domu, kterému sloužil k nemalé ozdobě. Ustupujíc poněmáhlu všecky staré domy této čtvrti novým, které lu od provedení asanace čtvrti Vojtěšské rychle vyrůstají, zatlačující své patricijské předchůdce. Dům, o němž řeč a jenž jest spojen s historií známé starobylé pražské rodiny ze Pstrosů, na druhé ještě stávající půli zachoval si podobnou architekturu portálu, který však, používán jako vstup hostince, dnešní úpravou pozbyl slohovosti. — e —

»Tisíc a jedna motyka.« Bez direktiv z korporace, jejímž intencím tolik prospěli, vytvořili někteří mladí umělci na poslední slavnosti všestudentské skvělý doklad o možnosti satiry a karrikatury, peprné a břitké, ale nezaobíhající v ničem do sprostého. A přece nebylo se co báti konfliktů a urážek; vždyť měla býti předvedena Praha z roku 10.000. Ale tak se trochu zdálo, že k mnohému z těch předvedených konců již již teď se stal náběh. Nejvíce porozumění u četného publika, které neustále naplňovalo plynárenský pavillon výstavní, nalézala budoucí úprava Malostranského náměstí, na němž dle slov vykladačových »Radecký to už nemoh' vydržet«, Nerudova ulice s vražednými »výsledky« elektrické dráhy, příští vzhled panoramatu Hradčan, kterých za domy Malé Strany

již není viděti, a »zfruktifikování« barokního pavillonu v býv. botan. zahradě smíchovské. Vykladači z řad studentských — hlavně jeden z nich — svými přílehlými poznámkami k výstavě velmi obecně rozjařovali a pomohli úspěšně nárazky přihrotiti.

O sjezdu na ochranu památek uměleckých a přírodních, jak jej navrhl ve své přednášce 24. března 1906 p. J. Emler, referuje obsírně Emil Edgar se svými poznámkami v Revui moravsko-slezské (roč. II. č. 5.). »Neoddáváme se naději, že sjezd splní všechny úkoly na ráz — ale i kdyby jen vzbudil zájem pro ně, vykoná již mnoho.«

Německý Brod má zinventarisovány cenné a rázovité facady starých domů v městě podle dobrozdání arch. Balšánka, jenž v díle svém — o renesančních slítech a attikách — některé z nich reprodukoval. Která průčelí byla v soupis pojata, nesmějí býti měněna ani bořena. Je to v této formě asi první případ, že město naše chrání svůj svéráz, projevující tak vzácné porozumění pro jeho význam a oceňující jeho důležitost.

O historickém smysle a o těch, kteří jím opovrhují, nadepsán švihlý článek Dr. Henniga (Gegenwart XXXV. Nro 69) na obranu budov třeba umělecky i estheticky zcela bezcenných, k nimž poji se jakákoli, třeba nepatrná upomínka na literáty, umělce nebo jiné veliké lidi. Článek uveřejněn u příležitosti brozícího zboření domu Lessingova v Berlíně. Při tom autor připomíná, že před rokem sebrali s úžasnou rychlostí 27000 mk. na zakoupení Bachova rodného domku v Eisenachu, aby uchránili ho před znešvažením, chr.

Ohrožená příroda. Německá firma Hermann & Co, financovaná bankéřským domem Mendelsohnovým, zakoupila za 50 millionů rublů část ruských státních lesů, aby je vykácela. (Dle Osvěty Lidu.)